

Innerdalen:

Vår beste oppdagelse...

Av KJELL IVAR KNUTSEN

Vi var på fjelltur, som så ofte ellers i midten av 60-årene. Kameratflokken fra idrettsbanen hadde gjort fjellet til sitt treningseldorado. Konkurransinstinktet lot seg lett aktivisere, og vi feide over deler av Fjell-Norge på rekordtid.

For oss var klokka det mest interessante. Kart, kompass og varme klær var unødvendig ekstravekt som hemmet oss i vår jakt på nye bestenoteringer. I dag kan vi gjerne innrømme det: Vi oppførte oss stikk i strid med de fleste fjellregler. Men slik var det, og vi hadde mange friske treningsturer i fjellet.

Med joggesko og hyperlett ryggsekk stormet vi opp den siste motbakken. Med raske bevegelser spratt vi fra stein til stein. Førstemann opp...

I pakt med all god treningsrutine, var pulsen det første vi tenkte på da toppen ble nådd. 141-142-143-144...

Deretter satte vi oss ned. Vi burde jo få et lite overblikk over resten av dagens treningsløype. Naturfølelsen lå nok latent like under overflata på oss alle, for det var der og da vi oppdaget fjellet. For hva var det ikke vi så utover. Midt imot ei fjellrekke vi aldri hadde sett maken til. Stupbratte fjell kneisende over skinnende breer. Inn mellom fjellene skar grønne daler seg som levende bånd. Ned fjellsidene glitret det i bekker og elver. Bjørkeskogen strakte seg langt oppover mot steinur og nakent fjell. Og langt der nede, ved hvert sitt idylliske fjellvatn, to boplasser omkranset av voller og beitemark. Vårt første møte med Bjøråskaret formet oss for all ettertid. Siden den gang har treningturene blitt færre og fjellturene flere.

Sjòlsagt var vi ikke de første som oppdaget Innerdalen. En av foregangsmennene i fotturismens barndom, Yngvar Nielsen, skrev da også at Innerdalen var Norges vakreste dal. Senere har andre adjektiver og sammenligninger kommet til. Innerdalståret er som Matterhorn, og Vinnufjell ligner Mont Blanc. Nei, det er ikke til å undres over at pausen i Bjøråskaret ble et vendepunkt.

På heimtur etter en lang sommer i Innerdalen. Høstens første snø har allerede lagt seg på Trolla og Skarfjell.

KJELL I. KNUTSEN

I uminnelige tider

I uminnelige tider har det vært folk og fe i Innerdalen. Dalen ga et godt livsgrunnlag, rik som den var på vekster, vilt og fisk. Fram til begynnelsen av 1700-tallet var dalen krongods under Kongen. Da ble den solgt til en militær kaptein for 40 daler. I 1740 ble dalen solgt videre til lensmann Ole Larsen Opdøl for 25 daler. Siden har Innerdalen tilhørt gården Opdøl.

Hvorom allting er når det gjelder privat eiendomsrett til store fjell- og skogområder, så må det bare innrømmes at folkene på Opdøl har stelt usedvanlig godt med eiendommen sin. Uten Øystein Opdøl, far til Endre Opdøl som er grunneier i dag, ville mye vært ødelagt. I lange perioder på 60-tallet arbeidet han nesten dag og natt for å få Innerdalen vernet. I 1968 kunne han endelig sette seg godt til rette i godstolen sin på Renndølsetra og se utover breene på Vinnufjell der de speilet seg i Innerdalsvatnet. Nå var han trygg. Innerdalen var vernet, som det første området på privatgrunn.

Inne ved det minste av de to vatnene i Innerdalen, ligger småbruket «Innlegget». Her bygde Halvor Innerdal, fastboende på småbruket, den første turisthytta i Innerdalen for ganske nøyaktig hundre år siden. Med god hjelp fra Den Norske Turistforening og den lokale turistforeningen, klarte han med små midler å bygge ei hytte med svært god standard. Hytta var faktisk av de første i sitt slag nord for Dovre. Samme år ble også Folddalshytten, senere omdøpt til Trollheimshytta, bygd.

Senere har generasjon fulgt generasjon inne i Innerdalen. Etter Halvor kom Helga og Iver. Deretter kom Betzy og Olav. I dag er det Torill og Iver som driver småbruket og turisthytta.

Det som kjennetegner Innerdalsfolket — likegyldig om det heter Betzy eller Torill, Olav eller Iver — er deres fenomenale evner til å skape trivsel og miljø. Betzy og Olav er nærmest legendariske i så måte. Kanskje må vi helt tilbake til de «store» turistvertene i Jotunheimen rundt århundreskiftet for å finne maken til trivsels-skapere. Men så er også Betzy og Olav tildelt DNTs hedersknapp for sin innsats.

Millionbeløp mot tidens tann

Dagens Innerdalshytte er på mange måter en overlevning fra den tid da materiell hyttekomfort bestod i en varm vedovn, ei seng og en god matbit. Romantisk idyll for gjester på korte sommerbesøk, men neppe like velegnet til lange opphold ellers i året.

Tidens tann gnager like ubarmhjertig i Innerdalen som andre steder. Det er Innerdalshytta merket av i dag. Trekkfulle rom, morkne vinduskarmer og skjeve gulv. De besøkende ser kanskje på dette som romantisk motvekt mot hypermoderne glass og betong, men det sier seg sjøl at hytta må få en snarlig avløsning.

Høsten 1988 skjedde det imidlertid noe i Innerdalen. Ei ny tid var i emning. Innover dalen kom gravemaskiner og bygningsarbeidere, økonomiske konsulenter og dugnadshjelp, kommunale representanter og folk fra Miljøverndepartementet. Innen årets sommersesong kommer skikkelig i gang, skal all denne aktiviteten ha ført til at Torill og Iver kan ønske velkommen til ei ny Innerdalshytte.

Nesten tre millioner kroner har det kostet Torill og Iver å videreføre Innerdalen som turiststed. Men så har de også fått et praktbygg med sengeplass til tretti personer på to-sengs rom, stor

Nyhytta i Innerdalen står ferdig. Iver og Torill Innerdal og datteren May Britt er klare til å ta imot folk.

KJELL I. KNUTSEN

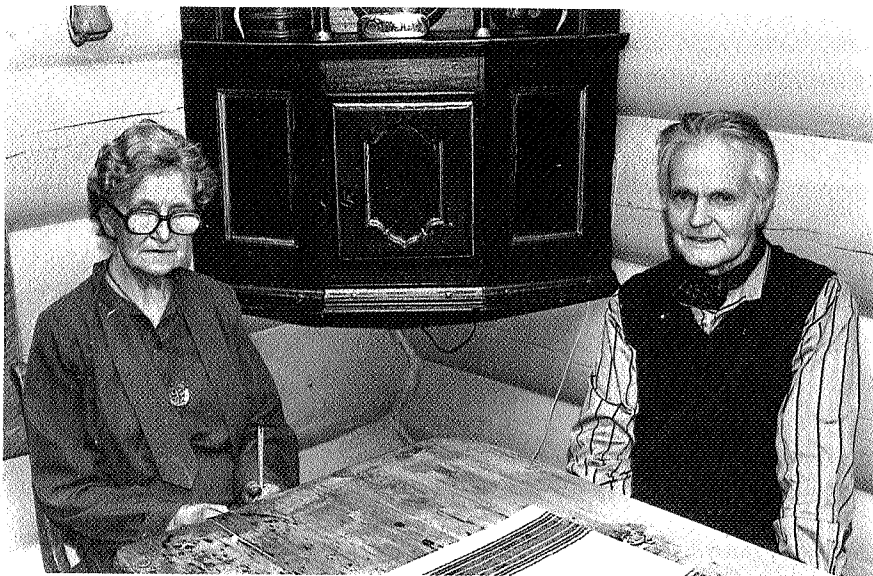
peisestue, spisesal, moderne kjøkken, resepsjon og dusjrom. Villmarkspanel og torvtak hører naturlig med i et vernet område.

Sjøl om nyhytta kommer på plass i vestenden av tunet, skal mye av det gamle bestå. Gammelhytta skal få leve sitt eget liv uten særlig innblanding. Innerdalstrappa likeså. Dusjen i fossen blir ikke stengt. Badekulpen i elva blir like frisk og avkjølende som før, sier Iver og uttrykker tvil om det spesielle miljøet rundt gammelhytta lar seg flytte over i moderne omgivelser.

Nei, klatremiljøet blir nok helst sittende på Innerdalstrappa i all overskuelig framtid, sier Iver og mener det kanskje er best slik.

Vern mot kilowatt

Nede ved Sunndalsfjorden ligger gården Opdøl. I dag er det Anne Lene og Endre Opdøl som eier gården og utmarka som hører til, deriblant Innerdalen. Men det var foreldrene til Endre, Ingeborg og Øystein, som var eiere da Kristiansund Elektrisitetsverk kastet sine øyne på Innerdalen i begynnelsen av 60-årene. Fra kontorvinduene i Kristiansund så man helst demninger og kilowattimer der Yngvar Nielsen hadde sett Norges vakreste dal. Ingeniørene i byen likte det de så, og ville forme dalen i sitt bilde. Men da sa Ingeborg til Øystein nei! De ville ikke ha demning hverken ovenfor eller nedenfor

Ingeborg og Øystein Opdøl ser fram til en ny, fin sommer på Renndølssetra.
KJELL I. KNUITSEN

Innerdalsvatnet. De ville ikke ha Fluåa i rør. De ville ikke ha steintipper under Skarfjell. De ville ha dalen slik Yngvar Nielsen hadde sett den.

Det ble ei hard tid for Ingeborg og Øystein. Husk at dette skjedde i 60-årene da kraftutbygging betydde industri, arbeidsplasser og penger. Ennå var det bare «nasjonalromantiske skrullinger» som snakket om natur, vern og andre uforståelige ting.

Jo, det var ei vanskelig tid. Bygda ble også delt i to. Mange mente at kraft fra Innerdalen ville føre vekst og velstand tilbake til bygda. Disse kunne ikke med sin beste vilje skjønne min motstand mot planene til Elverket, kan Øystein fortelle.

I dag vet vi imidlertid noe annet. Det er nå et stort flertall som takker gammelbonden på Opdøl for hans standhaftige motstand. Hans urokkelige motstand berget Innerdalen for de kommende generasjoner.

Skysstasjon og seter

I slutten av 40-årene hadde Kristiansund og Nordmøre Turistforening planer om å bygge egen hytte i Innerdalen. Men av forskjellige

årsaker ble det heller til at Ingeborg og Øystein skulle utvide Opdølsetra slik at overnattingskapasiteten ble større. I flere hundre år har Opdølsetra stått ved det nederste Innerdalsvatnet. Helt siden turismens barndom hadde seterfolkene tatt imot overnattingsgjester. Gjerne var det rikfolk fra det store utlandet som kom. Med båt seilte de inn Nordmørsfjordene, leide seg hesteskyss og dro på fjelltur. Kom slikt fintfolk på besøk, var det bare for seterfolkene å gi dem det beste av kost og losji. Lensmannsgården Opdøl var i disse dagene en offentlig skysstasjon, så mange av turistene hadde Opdøl som start- og endested.

Som nevnt ble Opdølsetra utvidet i slutten av 40-årene. Med 20 senger under det solide tømmeretaket, ble det god plass til både seterfolk og turister. Sjøl om folkene på Opdøl holder fast på navnet Opdølsetra, bruker de fleste turistene navnet Reindølsetra, men i følge Øystein er det et konstruert navn hinsides all fornuft. Han kan til nød akseptere Renndølsetra fordi navnet viser til elva Renndøla. Men på kartet har man til og med brukt navnet Reindøla om Renndøla. Navnet skal vise til «å renne», ikke til dyret rein. Så Reindølsetra...nei!

Innerdalshytta har si trapp. Renndølsetra har i det grove tømmerbordet på tunet et like naturlig samlingspunkt. Der smaker rømmen bedre enn de fleste steder ellers i landet. Særlig hvis Øystein kommer ruslende med fela si. Da har de ei stor stund i vente de som sitter benket til bordet.

Men det beste av alt: Ingeborg og Øystein har bestemt seg for en ny sommer på Renndølsetra...